

Co jakiś czas nagłówki europejskich i amerykańskich gazet obwieszczają, że oto odnaleziono zbiory, co do których sądzono, iż przepadły w czasie II wojny światowej. Tak było, kiedy w latach 70. XX wieku okazało się, że bezcenne autografy Bacha, Mozarta i Beethovena oraz tysiące innych cymeliów z Preußische Staatsbibliothek z Berlina przechowywane są w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie, a także w roku 1999, gdy w Kijowie zidentyfikowano zbiory Sing-Akademie z Berlina, o czym donosił między innymi *The Washington Post*. Mniej lub bardziej spektakularne odkrycia były i są dokonywane na obecnym terenie Polski. Poza słynna „Berlinką”, w latach 80. XX wieku okazało się, że część cennej kolekcji Philippa Spitty znajduje się w Bibliotece Uniwersyteckiej w Łodzi. Z kolei w roku 2011 w wiosce pod Warszawą odnaleziono klawesyn Burkata Shudiego. Wcześniej instrument ten znajdował się m.in. na dworze Fryderyka Wielkiego (grali na nim słynni muzycy – m.in. Carl Philipp Emanuel Bach oraz Wolfgang Amadeusz Mozart), a obecnie jest przechowywany w Muzeum Instrumentów Muzycznych w Poznaniu. Z kolei kilka lat temu Sonia Wronkowska rozpoznała w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu nieznane utwory Carla Friedricha Abla pochodzące ze zbiorów rodziny Maltzanów z Milicza (niem. Militsch) i przemieszczone do stolicy Wielkopolski w roku 1945. Opisywane odkrycia charakteryzują się tym, że dokonywane były w sposób mniej lub bardziej przypadkowy. W ramach niniejszego projektu przyjęta zostanie inna optyka, mianowicie przeprowadzone zostaną badania dokumentów, które zostały wytworzone w trakcie procesu zabezpieczania i przemieszczania zbiorów bibliotecznych w Polsce po zakończeniu II wojny światowej. Pozwoli to na stworzenie nowego obrazu zjawiska i być może doprowadzi do ujawnienia nieznanych dotąd miejsc przechowywania cennych muzykaliów oraz innych zasobów. Nawet gdyby nie udało się zidentyfikować żadnej nierozpoznanej dotąd w literaturze przedmiotu kolekcji muzycznej, to jednak prześledzenie procesu zabezpieczania – i przede wszystkim relokacji – tych zasobów doprowadzi do lepszego zrozumienia obecnego stanu zbiorów historycznych w Polsce, a dokładniej miejsc rozlokowania muzykaliów, ich proveniencji oraz znaczenia dla przyszłych badań. Ponadto projekt rzuci nowe światło na działalność polskich instytucji i pracujących w nich osób, które doprowadziły do zachowania unikalnych artefaktów kultury europejskiej i światowej. Jest bowiem zdumiewające, jak relatywnie mała grupa pracowników Ministerstwa Oświaty zdołała ocalić autografy Bacha, Mozarta i Beethovena, nie licząc tysięcy innych rzadkich źródeł. Ich zasługi pozostają jak dotąd niemal zupełnie nieznane w międzynarodowym dyskursie humanistycznym.